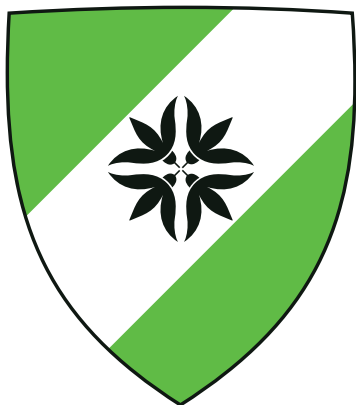

Pilt on illustreeriv.

Kultuuritöötajate soovitusi, kuidas kodus eriolukorras hakkama saada

Me elame loodusrikkas val-
las ja igati on mõistlik
oma pereliikme või nel-
jajalgse sõbraga kodukanti avas-
tama minna. Kindel, et leiate iga-
suguseid vahvaid kohti oma kodu
lähedalt, millest aimugi polnud ja
sellised kohad on küllaltki inimitüh-
jad või vähemalt annavad võima-
lust üksteisest turvalises kauguses
mööduda.

Kui koduvalla kant piisavalt tut-
tav ning liikumisvõimalust, siis Lü-
ganuse Rahvamaja Maris soovitab
käia piilumas Ratva nõiakaevusid.
Nende leidmine on paras tegu, sest
viidad puuduvad, kuid otsimine ta-
sub end ära.

Sonda Rahvamaja Karmeni soo-
vitusel on aga mõistlik aeg korista-
da ja seda mitmel tasandil. Selline
vaba aeg annab võimaluse ka kõige
sügavamagi kapinurga üles leida ja
sinna kord luua. Lisaks on sobiv
võta aega iseendale. Nüüd on see
aeg, kus saab suure koristustöö läbi

viia ka oma enese mõtetes. Sul on
aega teha plaane ja seada endale
eesmärke. Võimalus neid eesmärke
analüüsida ja ennast vaimselt val-
mistada ette oma eesmärkide saa-
vutamiseks.

Loc, loc, loc. Millal veel selline
võimalus võib tekkida? Lüganu-
se Valla Raamatukogu ja Kiviõli
Linnaraamatukogu viitavad võima-
lusele kasutada Tallinna Keskraa-
matukogu e-raa-
matukogudetasuta
laenutusvõima-
lust. E-raama-
tuid on võimalik
lugeda interneti
olemasolul nii
tavalise arvuti kui
ka nutiseadme (tahvelarvuti, nuti-
telefon) abil. Uuri lähemalt www.
keskraamatukogu.ee ja registreeri
end kasutajaks.

Kokka ja kohe mõnuga. Proovi
teha toite, mis on aeganõudvad ja
mida pole ise kunagi teinud. Põnev

eks?

Mängige lauamänge. Kuid teid
on peres mitu, siis mis muud ikka
teha, kui täringut veeretada. Veel
ägedam. Tehke ise oma pere lauamäng.

Kuna kogu maailm on kolinud
omadega veebikeskkonda, seda
ka kontserdid, luuleõhtud, etendu-
sed jpm, siis Lüganuse Kultuuri-
keskuse Virje annab vihjeid mida
tasub jälgida, et
kursis olla tule-
vaste etenduste-
ga: Estonia teatri
Facebooki leht,
kultuur.err.ee –
portaaliteater,
Moskva Suure

teatri Youtube'i kanal jpm. Eesti
muusikute veebikontserte toimub
praktiliselt iga nädal ja kindlasti
leiab seal meelepärast igaüks. Ta-
sub ainult huvi tunda ja uurida –
Postimehe kultuurikalendrist saab
toimuva suhtes päris hea ülevaate.

Kuigi paljud kontserdid on tasuta,
siis Lüganuse valla kultuurnikud
kutsuvad kontsertide kuulajaid kaa-
luma võimalust soetada kontserti
toetuspilet. Toetamisvõimalus on
eraldi iga kontserdi juures välja
toodud.

Head lapsevanemad www.tee-
viit.ee on platvorm, kus tasub teil
endil käia ning oma lapsi/noori
suunata. Seal leiab meelepärasteid
tegevuste nippe, väljakutseid ja
konkursse, samuti kultuuriüritusi ja
ka nõuandeid, kuidas eriolukorras
kõik koos hakkama saada!

Igal juhul olge loovad ja hooli-
vad nii enda, kui oma pere ja kogu-
konna suhtes!

Peame veel vastu ja loodame, et
suvel kohtume juba oma valla ette-
võtmistel ja sündmustel.

Lüganuse valla kultuuritöötajad

Sul on aega teha
plaanid ja seada
endale eesmärke

KODUNE TOORJUUST

Jagame ka Sonda Rahvamaja Karmeni retsepti leidu. Head katsetamist!
Kodune toorjuust on asendamatult nii võileibadele kui grillitud toma-
til. Koduse toorjuustu tükke võib pillutada värskete salatite, erinevatele
suppidele või lihtsalt suure lusikaga kausist süüa.

1 l maitsestatamata jogurtit
maitsestatamiseks soola ja ürte

Kalla jogurt kahekordsele marlile ja seo see sõlme, nii et tekib tihe kera.
Aseta ööpäevaks jahedasse nõrguma. Tulemuseks peab moodustuma
ühtlane juustupall. Kui juust tundub veel liiga vedel, sega see läbi, suru
lusikaga vedelik välja ja nõruta veel mõned tunnid. Maitsesta värskete
ürtidega. Kuna juust on hapukas, sobib maitsestatamiseks väga hästi ha-
rakputk või estragon, garneeringuks aga värsked aed- või metsviljad.

(Vesta Reest „Minu köök toit talust ja turult“)

Lüganuse kirik saab uue kuue

Käesoleva aasta aprill on Lüganuse Koguduse jaoks väga märgi-
lise tähtsusega – pikk eeltöö on kandnud vilja ning leping kiri-
kufassaadi rekonstrueerimiseks ettevõttega Scandec Ehitus OÜ
on sõlmitud, mille raames uuendatakse fassaadi, vahetatakse välisüksed
ning ehitatakse välja vihmaveesüsteem.

Juba mõned aastad tagasi alustati ettevalmistustöödega, et jõuda
reaalselt ehituseni. Esmalt tegeleti projekteerimistingimuste kooskõlas-
tamisega, seejärel teostati projekteerimine, mille tulemusena valmi-
nud projekt sai aktseptsiooni ka Muinsuskaitseametis.

Iga ehitus nõuab finantseerimist. Seega peale projekti valmimist tege-
leti rahastamisvõimaluste leidmisega. Selle jaoks esitati taotlus Leader
meetmesse ning 2019. aasta kevadel sai kogudus positiivse otsuse ra-
hastamise kohta. Paralleelselt toimusid läbirääkimised rahastamise osas
nii erinevate ettevõtjate kui ka Lüganuse vallaga, kellest just viimase
suur panus andis kindluse minna riigihankesse, et leida ehitaja, kellega
tänasekspäevaks on jõutud lepinguni.

Suured tänud kõigile, kes on panustanud ja panustamas Lüganuse
Koguduse ühte suurimasse ettevõtmisesse: Muinsuskaitseamet, Zo-
roaster OÜ, Lüganuse vald, Virumaa Koostöökogu MTÜ, PRIA, Scan-
dec Ehitus OÜ.

Kui kõik läheb plaanipäraselt, siis suve keskpaiku on Lüganuse kirik
uues kuues!

Risto Lindeberg
juhatuse esimees

Eriolukorra pikendamine

Valitsuse otsusega pikendatakse koroonaviiruse
levikust tingitud eriolukorda kuni **17. maini (k.a.)**.

Eriolukorras kehtestatud piirangud on aidanud
saada koroonaviiruse leviku Eestis kontrolli alla.

Piirangud on jätkuvalt vajalikud, kuna
Eestis tuvastatakse üha uusi nakatunuid
ning uusi haiguskoldeid.

Piiranguid leevendatakse sammhaaval,
et inimesi ei tabaks uus haigestumise laine.

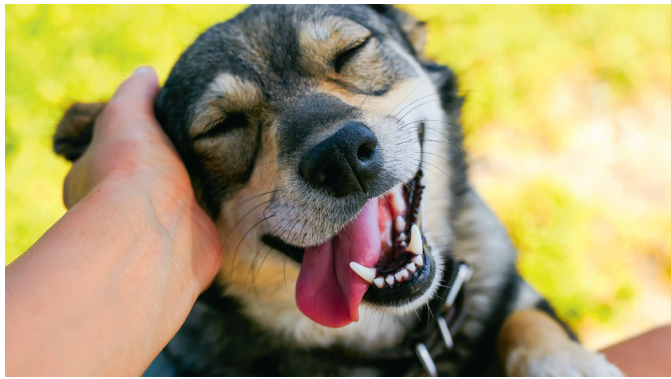
Parem üks nädal liiga kaua, kui üks päev liiga vähe.

VABARIIGI VALITSUS

1247 kriis.ee

TEATED

Koerte ja kasside pidamisest

Inimesed pöörduvad üha sagedamini vallavalitsuse poole murega, mis puudutab hulkuvaid kasse ja koeri. Lüganuse vallavalitsus tuletab kõikidele kassi- ja koeraomanikele meelde, et lemmiklooma pidamine ei häiriks avalikku korda ja teiste isikute rahu.

Kuni haldusterritoriaalse korralduse muutmise tulemusena moodustunud Lüganuse valla „Koerte ja kasside pidamise eeskirja“ kehtestamiseni kehtivad Sonda valla, Lüganuse valla ja Kiviõli linna samasulised õigusaktid.

Meeldetuletuseks olulised punktid eelnimetatud õigusaktidest:

Koera või kassi on lubatud pidada omanikule kuuluvas või tema valduses olevas ehitises või territooriumil nii, et oleks välditud koerte lahtipääsemine ning eeldusel, et tagatakse nende eluks vajalikud tingimused ega kahjustata teiste isikute huve.

Koera või kassi omanik on kohustatud koristama koheselt koera või kassi poolt reostatud trepikoja, tänava, pargi, haljasala või muu avaliku koha.

Avalikus kohas (tänavad, pargid jms) tuleb koera pidada rihma otsas ja vajadusel suukorvistatult.

Lemmiklooma on keelatud hüljata, vigastada, piinata, abitusse seisundisse jätta, tekitada valu, füüsilisi ja vaimseid kannatusi, põhjustada looma hukkamise või panna toime muu looma suhtes lubamatu tegu.

Hulkuvate koerte ja kasside püüdmist, pidamist ning hukkamist korraldab vallavalitsus, ostes vastavat teenust asjakohastelt ettevõtjalt või asutustelt. Kui hulkuvat koera või kassi ei ole võimalik kohe tagastada loomapidajale, tuleb loom kuni loomapidajale tagastamiseni paigutada hulkuvate loomade pidamiseks ettenähtud kohta (varju- või hoiupaika). Püütud loomi hoitakse varjupaigas 14 päeva. Nimetatud aja jooksul võib loomapidaja looma tagasi nõuda, kui ta tasub looma püüdmis- ja ülalpidamiskulud. Pärast eelnimetatud aja möödumist, kui pole leitud loomaomanikku, antakse loom uuele isikule või kui uut loomapidajat ei leita, viiakse läbi looma eutanaasia loomakaitseasutusega sätestatud korras.

Kassi- või koerapidaja võiks kaaluda looma steriliseerimist/kastreerimist ning pöörduda selles küsimuses loomakliinikusse. Steriliseerimine/kastreerimine aitab ära hoida soovimatuid kassi ja koera pesakondi ning läbi selle vähendada ka hüljatud loomade arvu.

LVL

Looduses liikudes hoia teiste inimetega distantsi ja käitu vastutustundlikult

Eriolukorra reeglitest tuleb kinni pidada ka looduses liikujail. Tähtis on säästa nii üksteise tervist kui ka loodust.

Kevadised ilmad ja tubase meelelahutuse ahenenud võimalused on toonud üha rohkem inimesi loodusesse. Metsa- ja matkaradade vastutustundlik kasutamine on hetkel olulisem kui kunagi varem. Üks asi on viiruse levimise vähendamiseks vajalik distantsihoidmine teiste inimestega, aga tähtis on ka looduse säästmine – linnud on alustanud pesitsemist ja paljudel loomadel on pulmaaeg. Käitugem looduses väärilt!

Eriolukorra reeglitest kinnipidamist kontrollib politsei koos abijõududega, sealhulgas Keskkonnainspektsiooni inspektoritega. Eeskätt patrullitakse matkaradadel ja puhkealadel, kuhu võib koguneda rahvast tihedamalt, kui praegustes eriolukorra tingimustes lubatud. Sama probleem võib olla veekogudel kalastajatega. Inspektorid juhivad inimeste tähelepanu liikumispääsudele ja vajadusele hoida turvalist distantsi, ühtlasi jälgivad heakorda ja tuleohutust looduses.

RMK ja Keskkonnaamet on soovitanud avastada uusi ja inimtühje paiku, eriti tasub uurida RMK matkatee võimalusi.

Reeglid ohutuks looduses liikumiseks on:

- * mõtle oma retk põhjalikult läbi ja leia loodusest inimtühi koht
- * võta kaasa laetud telefon ja veepudel
- * liigu looduses üksi, kahekesi või koos perega
- * hoia teistest inimestest vähemalt kahe meetri kaugusele
- * võta oma prügi loodusest tulles kaasa
- * kui parklas on üle kümne auto, sõida edasi

Juhiseid targaks loodusekülastuseks leiab <https://www.loodusega-koos.ee/>

LVL

Allikas: Keskkonnaministeerium

Viktor Rauam
Endine vallavanem

Juba poolteist kuud oleme teiega pidanud elama eriolukorras. See on olnud teistmoodi elu. Oleme pidanud hakkama saama erinevate piirangutega meie elus. Aga tänu nendele piirangutele oleme saavutamas seatud eesmärki, oleme saamas viiruse leviku kontrolli alla. Veel natukene vastupidavust ja mõistmist ning alistame üheskoos selle koleda vastase.

Eriolukorras tingitud piirangute tõttu ei saa me suhelda oma sõpradega, meie ainsaks meelelahu-

tuseks on kas arvuti või televiisor, meie ainukesed liikumised on kas poodi või apteeki. Lapsed on distantsõppel ning lapsevanematele on seetõttu langenud topealkoorus. Olla lapsevanem, õpetaja, teha enda kaugtööd ning sinna juurde tuleb hakkama saada kuhjuvate kodutöödega. See on väga raske. Pidage veel natukene vastu. Asutused on suletud, töötuid tuleb aina juurde, õhus on koondamisi ja tulevik paistab paljudele tume. Niimoodi saab kokku võtta tänase kriisi olemuse tumedama poole.

Aga saab teha ka teistsuguse kokkuvõtte – positiivsema. Meil on lõpuks aega iseenda ja pere jaoks. Me saame teha kaugtööd kodudes ja ei pea niipalju igapäevaselt aega kulutama liikumisele

töö ja kodu vahet. Nii mõnigi kodune töö, mis ootas tegemist, saab nüüd tehtud. Me tunneme paremini oma pere liikmeid. Leiame uusi mooduseid suhtlemiseks ja proovime teisi meelelahutuse liike. Jah, maailm ei ole enam selline nagu ta oli enne koroonaviirust. Aga maailmalõpp ei ole kaugeltki käes.

Ma tahaks tänada kõiki neid Lüganuse valla inimesi, kes on andnud enda panuse tõkestamiseks viiruse levikut. Igaüks meist teeb seda erinevalt, kuid tänu meie tegevustele saavutame me ühiselt eesmärgi - seljatame viiruse. Ma tänan noori, kes peavad kinni 2+2 reeglist ja kes ei kogune suurte rühmadena. Täna inimesi, kes ei külasta oma eakaid sugulasi ilma põhjuseta. Täna lapsevanemaid,

kes leidsid võimaluse oma laste-aia lapsi kodus hoida. Ma tänan inimesi, kes püsivad kodudes vaatamata ilusale ilmale või leiavad endale üksiku koha looduses, kus teisi ei ole. Aga osa meist on igapäevaselt ametis kohtade peal ja ei saa kodukontoris töötada. Ma tänan kõiki eeslinni töötajaid, tänu kellele on tagatud elutähtsad teenused. Valla ettevõtted, edu teile ja pidades vastu.

Ükskord saab see kriis läbi ja elu taastub. Kindlasti ei juhtu see kohe ja taastumine saab olema pikk ja järk-järguline. Töötame selle nimel, et me kõik saaksime võimalikult kiiresti naasta tavapärase elu juurde ja lõpetada eriolukord Eestis.

Püsige terved!

Riik aitab kohalikel omavalitsustel kriisiga paremini toime tulla

Dmitri Dmitrijev
Riigikogu liige
Rahanduskomisjon

Elmisel nädalal Riigikogus vastu võetud 2020. aasta riigi lisaeelarves on ette nähtud ridamisi meetmeid ettevõtetele, inimestele ning kohalikele omavalitsustele.

Kokku on kohalikele omavalitsustele ette nähtud lisavahendeid 130 miljonit eurot. Nendest 30 miljonit on suunatud koroonaviiruse levikust tekkinud negatiivsete mõjude leevendamiseks. Eestimaal linnad ja vallad saavad seda raha kasutada elanikkonnale osutatavate teenuste parandamiseks. Samuti on lisaeelarves ette nähtud 30 miljonit eurot kohalike teede ehituseks ja parandamiseks. Osa sellest rahast saab ka meie Lüganuse vald. Ülejäänud 70 miljonit eurot on suunatud omavalitsuste investeeringute toetamiseks, hoonete energiatõhususe parandami-

seks ning tühjalt seisvate majade lammutamiseks. Riigipoolne tugi omavalitsustele on kriisajal eriti vajalik just Ida-Virumaal, sest osa meie piirkonna omavalitsusi pidid niigi kärpima oma eelarveid põlevkivisektori vähenenud mahtude tõttu. Põhjus on lihtne – drastiline põlevkivisektori arvelt laekuvate keskkonnatasude vähenemine, millega mitmed omavalitsused pole arvestanud oma eelarvestraateegias.

Põllumajanduse ja maakohtade väikeste ettevõtete toeks on eraldatud 200 miljonit eurot. Lisaks riigipoolsetele eraldistele vähenevad nii gaasi-, elektri-, kui ka diislikütuse aktsiisid. Näiteks langetatakse elektriaktsiisi minimaalse määran, mis on lubatud Euroopa Liidus ning diislikütuse oma Leedu tasemini. See meede toetab kindlasti tavatarbijat aga abiks ka transporti-, logistika- ning tööstusettevõtetele. Valitsuse poolt ette nähtud aktsiisimäärad kehtivad kaks aastat. Kahtlemata on tegu mõistliku sammuga, sest meie jaoks on olu-

line, et kriisist väljumisel oleksid Eesti ettevõtted maailmaturul konkurentsivõimelised.

Töökohtade säilitamise toetamiseks on riik välja töötanud eraldi meetme. Kriisist räsitud ettevõtted saavad küsida kompensatsiooni enda töötajatele töötasude maksmiseks. Töötukassa kompenseerib 70% kahe kuu töötasust, kuid mitte rohkem kui 1000 eurot kuus ja mitte vähem kui miinimumpalga ulatuses. Selle meetme elluviimiseks on riik Töötukassale eraldanud 250 miljonit eurot ning juba esimese nädala jooksul on ettevõtetele välja makstud 20 miljonit eurot. See toetusmeede on eriti vajalik Ida-Virumaa jaoks, sest Töötukassa andmetel on kriisi tõttu piirkonnas kadunud juba 1500 töökohta.

Lisaks nendele meetmetele kompenseeritakse eriolukorra lõpuni haiguslehed alates esimesest päevast. Erivajadustega laste vanemad, kes on jäänud koju oma lapse kõrvale ning pole saanud tööl käia, hakkavad saama hüvitist 70%

enda töötasust.

Eraseritorit toetab riik ka mitmete teiste meetmetega. KredEx hakkab garanteerima laene suuremas mahus ning laenama ka otseselt juhul, kui laenu võtmine krediidiastutustelt ei olnud teatud tingimustel võimalik. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kaudu toetatakse eraldi nii väike ettevõtlust kui ka turismisektorit.

Vaatamata kriisile jätkab riik oluliste investeeringutega. Majanduslanguse ajal ei ole mõistlik tegeleda ainult kärpimisega, sest see võib süvendada kriisi veelgi ja pikendada sellest väljumist. Halvaks näiteks oli 2008-2009 aastate finantskriis, mille ajal valitsus tegeles lauskärpimisega. Toona vähendati jõuliselt kohalike omavalitsuste tulubaasi, mistõttu langes selgelt inimestele pakutavate teenuste kvaliteet. Nüüd, kümnend hiljem võtab riik põhikoorma enda peale, toetades erinevaid sektoreid, ettevõtteid ja inimesi.

LVL

Allikas: sotsiaalministeerium

Riik hakkab maksma eriolukorra ajal toetust erivajadusega laste vanematele

Vabariigi Valitsus kiitis heaks toetuse määramise erivajadusega last kasvatavale vanemale. Toetuse eesmärk on võimaldada asendussissetulek vanemale, kes peab tulenevalt eriolukorras erivajadusega lapse kasvatamise tõttu olema ajutiselt töölt eemal.

Erivajadusega lapse vanema toetusele on õigus inimesel, kes kasvatab immuunpuudulikkusega, raske või sügava puudega või teatud haridusliku erivajadusega last ning kes on töötamise registri and-

metel palgata puhkusel või kelle võlaõigusliku lepingu täitmine on peatatud. Toetuse saamiseks tuleb seega vanemal ja tööandjal või tööd võimaldaval isikul puhkusele jäämises või lepingu peatamises kokkuleppele jõuda ning töö- või käsundiandja peab kokkuleppe fikseerima töötamise registris.

Toetuse suurus on 70% lapsevanema eelmise kalendriaasta ühe kalendripäeva keskmisest sotsiaalmaksuga maksustatud tulust. Toetuse miinimumsumma ühes kuus on 540 eurot ja maksimumsumma

1050 eurot. Toetust makstakse tagasiulatavalt alates vanema tasustamata puhkuse või võlaõigusliku lepingu täitmise peatamise päevast, kuid mitte varasemast kui 12.03.2020.

Sotsiaalkindlustusamet saadab erivajadusega lapse vanematele toetuse saamise võimaluse kohta teavituse ja ka iseteeninduse pakumuse. Vanem peab toetuse saamiseks sotsiaalkindlustusameti iseteeninduses kinnitama. Esimeste väljamaksetega alustati alates 20. aprillist.

Valitsus toetas sotsiaalministeeriumi ettepanekut eraldada toetuse maksmiseks 2020. aasta riigieelarve lisaeelarvega 10 miljonit eurot. Valitsus esitas 2. aprillil lisaeelarve seaduseelnõu Riigikogule menetlemiseks.

Toetuse saamise täpsemad tingimused on kirjas sotsiaalkindlustusameti kodulehel: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/erivajadusega-lapse-vanema-erakorraline-toetus>

LVL

Allikas: sotsiaalministeerium

Lüganuse valla üldplaneeringust

Lüganuse Vallavalitsus annab teada Lüganuse valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise kavatsuse avalikustamisest. Vastavalt Planeerimiseseaduse § 81 lõikele 6 on kõik materjalid kättesaadavad valla kodulehelt <https://www.lyganuse.ee/uue-uldplaneeringu-koostamine> alates 15. aprillist 2020, sealhulgas Planeerimiseseaduse § 81 lõigete 2 ja 5 alusel tehtud ettepanekud ja valla vastusseisukohad nendele ettepanekutele.

Muuhulgas tehti Lüganuse aleviku ja Matka küla elanike ja

kinnistuomanike esindajate Kaja Toikka, Laila Meistri ja Lidia Taueri poolt 27.01.2020 ettepanek võtta Lüganuse aleviku lähistel asuv Matka pealse väärtuslik maastik maastikukaitsealana kohaliku tähtsusega kaitse alla – selle võimalikkus kuulub arutamisele planeerimisprotsessi järgmises etapis. Teiseks eeldatavalt suurt avaliku huvi pakkuvaks teemaks on tuuleenergia arendamiseks sobivate alade määramine.

Planeeringu koostamine liigub edasi eskiisi koostamise etappi. Eriolukorra ajal kasutatakse töö-

koosolekute läbiviimiseks digilahendusi (nt Skype), eriolukorra lõppedes jätkub planeeringu koostamine vastavalt tavapärasele praktikale (töökoosolekud, avalikud arutelud).

Lähteseisukohtade avalikustamisega on lõppenud ka planeeringu ideekorje, mille käigus tehtud ettepanekud leiate samuti avalikustamisele esitatud materjalide hulgast. Ettepanekud kaalutakse läbi planeeringu eskiisi koostamise käigus.

Üldplaneering on koos arengukavaga tähtsaim töövahend valla

ruumilise arengu kavandamisel ning selle koostamisel arvestatakse soovitud arengu eesmärkidega ning Ida-Viru maakonna arengudokumentides sätestatuga. Määratletakse ruumilise arengu põhimõtted ja üldised arengusuunad, seatakse maakasutuse ja ehitustingimused, et suurendada Lüganuse valla atraktiivsust elamis- ja ettevõtluspiirkonnana.

Lisainfo: Kaie Metsaots, vallaarhitekt-planeerimisspetsialist, tel: 332 5872, 5361 8707, e-post: kaie.metsaots@lyganuse.ee

LÜGANUSE
vallaleht

Väljaandja

Lüganuse Vallavalitsus
Keskpuistee 20,
Kiviõli linn,
Lüganuse vald

Toimetaja

Viivian Päll
Tel 512 4398
viivian.pall@lyganuse.ee

Toimetusel on õigus kirju ja teisi kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Ajalehte saab lugeda www.lyganuse.ee

Haridusvõrgustikus muutusi ei tule

26. märtsi istungil ei kiitnud Lüganuse Vallavolikogu heaks plaanitud haridusasutuste ümberkorraldamist sellisel kujul, nagu see oli vastava töörühma ja vallavalitsuse poolt ette valmistatud.

Hariduselu Lüganuse vallas jätkub endisel kujul – ühtegi kooli ei suleta ega korraldata ümber nende juhtimist. Juhtimist ei muudeta ka lasteadeades.

Ei suudetud arvestada, et pedagoogilis-psühholoogiliselt on hariduse osaks suhtlemiskompetents, mida saab arendada vaid praktikas.

Lastead, mis koosneb ühest liitühmast – koos on kooliks valmistuvad lapsed ja sõimeealised – on mõistetav ja oluline on ka selle kättesaadavus kodule võimalikult lähedal. Sellist rühma saab vaadel-

da ka perena.

Põhikool, kus toimub laste kiire areng koos oluliste teadmiste ning käitumismustrite omandamisega, nõuab juba keerukat struktuuri ning liitklassidki on soovitudlikud vaid alternatiivsete võimaluste puudumisel.

Meie vallas on kaks liitühmast koosnevat lasteaeda – Sonda Kooli lasteasutus ja Erra Lastead. Valla kolm eesti õppekeele põhikooli, neist kaks koos lasteasutusega, paiknevad vaid vähem kui kümne kilomeetri kaugusel keskusest, Kiviõlist. Sonda Kooli põhiharidust võimaldav osa koosneb vaid kaheksa õpilasega liitklassist – esimene kuni neljas. Neljas klasski lõpetab vastavalt Lüganuse Vallavolikogu 28. märtsi 2019. a otsu-

sele tegutsemise käesoleva õppeaastaga.

KOMMENTAARIKS

Haridusasutuste võrk selles piirkonnas on liiga suur ja seega ebaotstarbekas üleval pida.

Arvestades õpilaste arvu vähenemist ja koolide ning lasteadeade lähestikku paiknemist, pakkuski vallavalitsus volikogule välja alustada Lüganuse valla haridusasutuste ümberkorraldamist. Kavadatu oli mõeldud aluseks pikemale protsessile, et tagada vallas ühtlane hariduse kvaliteet ning nii tööjõu, kui rahaliste ressursside optimaalses ja säästlikum kasutamine ning dubleerimise vähendamine.

Peamiseks takistuseks sai ühinemislepingu erinev tõlgendami-

ne, kus peamiseks sai sõnastusele „võimalikult kvaliteetne põhiharidus“ sisu andmine. See omakorda on vastuolus arengukavaga, mille kohaselt oleks tulnud koolivõrgus muudatused siiski läbi viia esimesel võimalusel.

Kahetsusväärne on asjaolu, et koolid küll jäid, ent jäid eksisteerima minimaalsete vahenditega. Tegelik eesmärk, tagada allesjäävatele koolidele vahendid arenemiseks, jäi täitmata. Tegelikult kannatavad kõik koolid seetõttu ning varem või hiljem tuleb valusad otsused ette võtta.

Arne Piirimägi
haridusnõunik

Pilt on illustreeriv.

Terviseamet hoiatab eriolukorra ajal levivate pettuste eest

Viiruste levikuga koos levivad ka hirmud ja ärevus. Seda kasutavad ära kelmid, kes proovivad heausklikke inimestele müüa erinevaid teste ja tooteid, mis lubavad viirust tuvastada või ära hoida.

Levinud on petturite kõned,

milles pakutakse Terviseameti või Tervise Arengu Instituudi nimel raha eest koduseid teste viiruse tuvastamiseks. Kinnitame, et kõik sellised kõned on libakõned, mida tasub ignoreerida. Riigiasutused ei müü kunagi midagi telefoni teel. Ühtlasi tuletame meelde, et

praegu ei ole olemas ühegi usaldusväärset kodust testi COVID-19 tuvastamiseks.

Proovitakse müüa ka libaravimeid. Üks levinumaid pakkumisi on imeravim, mis lubab anda viiruse eest paaritunnise kaitseefekti, asendades seega maski. Tuletame

meelde, et kui pakutakse midagi, mis tundub liiga hea, et tõsi olla, on suure tõenäosusega tegemist pettusega.

Palume jagada hoiatust oma eakate lähedastega, kes on tihti petturite sihtmärkiks.

Kriisiinfotelefon 1247 pakub nüüdsest ka psühholoogilist esmaabi

Häirekeskuse kriisiinfotelefon 1247 pakub nüüdsest elanikkonnale ka psühholoogilist esmaabi. Abi osutamiseks tehakse koostööd sotsiaalkindlustusameti ohvriabi kriisitelefoni 116 006 spetsialistidega. „Teame, et pikaajalisel pingeseisundil võib olla laastav mõju meie vaimsele tervisele. On väga oluline pakkuda tänases eriolukorras inimestele tuge ja suuniseid, kuidas kriisis enda ja teiste vaimset tervist hoida,“ rääkis sotsiaalkindlustusameti ohvriabi talituse juhataja Mari Tikerpuu ning lisas, et kui keegi kahtleb, kas helistada või mitte, siis tuleks igal juhul helistada ja spetsialistiga rääkida. Samuti on oodatud inimeste kõned, kes on mures oma lähedaste pärast ning soovivad arutada, kuidas pakkuda neile paremat emotsionaalset tuge. „Eriti soovime olemas olla esmareageerijatele, kes peavad igapäevaselt toime tulema suure töökoormusega ja lähedastest eemalolekuga,“ rääkis Tikerpuu.

„Häirekeskuse infoliinile 1247 on tänaseks helistanud ligikaudu 18 000 inimest, kes on vajanud eriolukorras toimetulekuks infot ja ka tuge. Koostöö ohvriabi kriisitelefoni abil võimaldab meil pakkuda professionaalset tuge neile inimestele, kes selles keerulises olukorras seda hetkel väga vajavad. Ma olen väga tänulik ohvriabi meeskonnale, et nad meile oma abikäe ulatasid,“ rääkis Häire-

keskuse kriisistaabi juht Helmer Hallik. Kahe telefoni koostööni jõuti elanikkonna üha kasvavast vajadusest psühholoogilise toe järele. Ehkki 1247 vabatahtlikud on abivajajatele ka siiani esmast tuge pakkunud, võimaldab koostöö sotsiaalkindlustusameti ohvriabi kriisitelefoni 116 006 spetsialistidega aidata veelgi rohkemaid inimesi, toetada esmareageerijate töövõime säilimist ja ennetada nende läbipõ-

lemist. Psühhosotsiaalset kriisiabi korraldab Eestis sotsiaalkindlustusamet. Psühholoogilise esmaabi pakkumine on osa laiemast kriisiabist. Eriolukorra vältel aitavad psühhosotsiaalse kriisiabi tegevused kaasa elanikkonna psühhosotsiaalsele hakkamasaamisele ja kohanemisele. Häirekeskuse kriisiinfotelefoni 1247 kõnedele aitavad vastata sotsiaalkindlustusameti ohvriabi osakonna töötajad. 1247 telefoni teel pakutakse psühholoogilist esmaabi kõikidele abivajajatele. Helistama on oodatud teiste hulgas ka esmareageerijad, kes vajavad tuge ja abi stressiga toimetulemiseks. Inimesi nõustatakse 24/7 eesti, vene ja inglise keeles.

Neid inimesi, kes ei soovi või ei saa helistada, nõustatakse ka veebivestluse teel aadressil www.palunabi.ee

Koroonaviiruse teavituskampaania kutsub vastutustundlikkusele

Riik käivitas koroonaviiruse edasise leviku takistamiseks vastutustundlikkusele suunava sotsiaalkampaania „Lähed välja – levitad viirust. Püsi kodus!“, millega kutsutakse Eesti inimesi ennetama koroonaviiruse tahtmatut levitamist.

Teavituskampaania üldsõnumiks on üleskutse püsida kodus, sest lähikontaktide arvu vähendamine on teadlaste kinnitusel juba aidanud piirata koroonaviiruse levikut. Kampaania loovlahendus on ehitatud näidetele, kui lihtsalt võib reeglite mittejärgimisel oma igapäevase käitumisega viirust levitada.

Ühiskonnas on juba märke koroonaväsimusest, mis võib muuta inimeste käitumist viiruse leviku takistamisel hooletumaks. Lähiki-

ajal peab oma lähedastega kontakti hoidmiseks jätkuvalt pigem helistama, mitte külla minema. Ka „korra läbiastumine“ võib levitada viirust. Vaid nii saame viiruse levikut vähendada ja hakata naasma tavapärase elurütmis juurde.

Vastutustundlikkuse kampaania annab elanikele kolm üldist käitumissuunist viiruse leviku piiramiseks - püsi kodus, väldi lähikontakte ja järgi hügieenireegleid.

Eriolukorra käitumisjuhised leiab veebilehelt kriis.ee.

LVL

Allikas: valitsus.ee

Lähed välja – levitad viirust. Püsi kodus!

Väldi lähikontakti

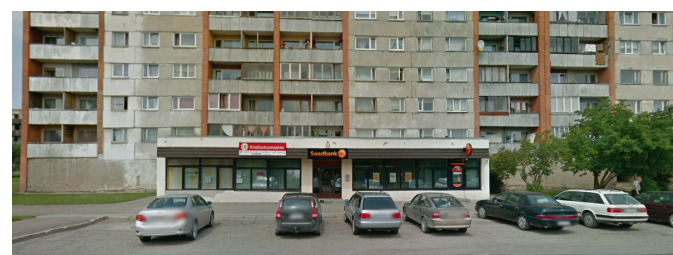
Järgi hügieeni

Püsi kodus

#koroonaviirustapab

TASUB TEADA

Swedbanki Kiviõli kontor. Foto: Google Maps Street View kuvatõmmis

Swedbanki nõustaja lõpetab Kiviõlis teenuse pakkumise

Alates 1. maist 2020 lõpetab Swedbank nõustaja teenuse pakkumise Kiviõlis. Muudatus on seotud pangapunkti vähese külastatavusega.

Oleme Kiviõli ruumides pakkunud nõustaja teenust viis aastat. Kuust kuisse kasutab nõustaja abi üha vähem inimesi. Viimaste aastate statistika näitab, et inimesed eelistavad oma pangasju ajada üha enam interneti- ja mobiilipangas.

Kiviõli linna jäävad alles kaks sularahaautomaati, üks nii sularaha välja võtmiseks kui ka raha sisse maksmiseks ja teine sularaha välja võtmiseks.

Lisaks sularahaautomaatidele saavad Swedbanki kliendid sularaha välja võtta ka erinevates teenindus- ja kaubanduskettides üle Eesti (7 partneri juures, ligi 800-s kohas). Vähemalt 1-eurose ostu sooritamisel saab sularaha näiteks välja võtta Olerexi tanklates, Grossi poodidest (teenustasu 0,36 eurot), COOP ketti kuuluvates poodides (teenustasu 0,69 eurot). Korraga saab välja võtta kuni 100 eurot.

OMA PANGAASJU SAAVAD KIVIÕLI KLIENDID EDASPIDI MUGAVALT AJADA: • HELISTADES NÕUSTAMISKESKUSE NUMBRILE 6 310 310

Nõustamiskeskusse pöördudes saate ööpäevaringselt vastused pangaga seotud küsimustele. Näiteks saate uurida, kus asuvad lähimad pangautomaadid või -esindused, küsida valuutakursse, blokeerida või sulgeda kadumaläinud kaart, küsida nõu internetipanga kasutamisel jpm.

Telefoni teel saab ka oma pangasju mugavalt ajada. Selleks ei pea kuhugi minema – tuleb vaid helistada Swedbanki nõustamiskeskuse numbril 6 310 310. Telefoni vahendusel saab näiteks teha makseid või väärtpaberitehinguid, küsida infot oma kontojäägi kohta või saada ülevaadet tehingutest. Selleks, et neid tehinguid telefonis teha saaks, peab olema sõlmitud teleteenuste leping. Tehingute tegemiseks telefoni teel on vaja kõigepealt oma isik tõendada SMART ID, PIN-kalkulaatori või mobiil-ID-ga. Tehingute teenustasud on samad, mis pangakontoris.

• INTERNETIPANGA ABIL

Swedbanki internetipangas saab teha pangatehinguid Teile sobival kellaajal ja kohas – tähtis on vaid internetiühendusega arvuti olemasolu. Internetipangast leiab infot nii meie teenuste kui ka Swedbanki kui organisatsiooni kohta. Internetipangas on paljude tehingute tegemine soodsam kui kontoris. Internetipanga kasutajaks saate, kui sõlmite pangakontoris lepingu.

• KASUTADES MOBIILIPANKA

Mobiilipank – pank alati taskus. Mobiilipank areneb pidevalt ja uusi funktsioone tuleb aina juurde.

Mobiilipanga kaudu saab kiirelt:

- vaadata kontojääki;
- vaadata konto väljavõtet;
- teha makseid;
- vaadata kaartide infot;
- muuta pangakaartide limiite;
- blokeerida või sulgeda kaarte;
- vaadata pangasindust ja -automaatide asukohti;
- teha väärtpaberitehingud.

Igakuiseid makseid on määratud maksete abil võimalik teha ka pangautomaadis. Selleks on vaja eelnevalt internetipangas ise või pangakontoris nõustajal sisestada vajalikud andmed. Tuleb vaid kaasa võtta arve, kus on olemas vajalikud rekvisiidid. Kui need on tehtud, siis saate sularahaautomaadis vaid mõne nupuvajutusega makse teostatud.

HUVITAV

Distsants + õpe = distantsõpe

Tuu-Tiki: „Kõik on nii ebakindel ja see mind just rahustabki.“
– Tove Jansson „Trollitalv“

16. märtsist alates on Eestimaa koolid distantsõppel. Kiviõli I Keskkool samuti. Riigis on välja kuulutatud eriolukord ning kõik see, millega olime harjunud varem, mis oli igapäevane, ei toimi enam. Kriisiolukorras tunduvad ka kõige lihtsamad asjad teistmoodi ja see teistmoodi väsitab, sest nõuab meilt inimestena ümberharjumist, ümberõppimist – kohanemist.

Praegu on juba aprill ning oleme eriolukorras olnud ja distantsilt õppinud pea terve kuu.

Kuu ajaga on haridusmaastikul toimunud muutused, mille elluviimiseks on vaeva nähtud aastaid. Olgu selleks digiõppevahendite oskuslik kasutamine, lõimitud õpe, Stuudiumi (õppeinfo vahetamise keskkond kodu ja kooli vahel – *toim*) kasutamine, tihe ja igapäevane suhtlus õpetaja ja lapsevanema vahel jpm.

Kui esimese nädala jooksul kippus ehk õppetöö maht liiga suur olema, siis tundub, et meie koolis on see kenasti paika loksunud.

Tagasisideküsitlustes tõid lapsevanemad positiivsena välja, et saab perega koos liikuda, kiideti loodusõpetuse katseid, oldi rahul sellega, et lapsed iseseisvuvad ja õpivad ise vastutama oma õppimise eest, meeldis, et lapsed ei pea nii vara ärkama, laps saab õpetada oma vanemaid. Kiideti õpetajaid, kes leiavad aega küsimustele vastamiseks ja pingutavad, et kõik lapsed saaksid õpitavast aru. Miinusena kõlas kõige enam see, et lapsed tunnevad puudust „päris“ suhtlusest sõpradega, huviringidest. Toodi välja ka see, et mõned ülesandekirjed pole väga selged ja sooviti saada tagasisidet tehtule. Kõiki tähelepanekuid arvesse võttes oleme oma distantsõppekorraldust kohendanud ja muutnud, et see oleks sobilik ja jõukohane kõigile osapooltele: õpilane, lapsevanem, õpetaja.

Õpilastele meeldib muidugi mõista see, et hommikul saab kauem magada ja ise oma päeva õppetööd planeerida. On neid, kellele meeldib kodus õppida, sest siis ei pea ronima mööda treppe, et erinevatel korrustel olevaisse klassiruumidesse jõuda. Tuuakse välja seda, et kodus saab õppida omas tempos ja kodus saab vaikselt keskenduda, pole tundi segavaid klassikaaslasi. Osad õpilased toovad positiivsena välja seda, et saab kodus õppida, samas kui osade jaoks on see just miinus. Õpilastele ei meeldi see, et ei saa sõpradega „päris“ suhtluses olla ja peale koolitöö tegemist ei saa trenni minna. Esimesel nädalal oli mureks ülesannete maht, aga koostöisel on ka see paika loksunud.

Õpetajad on välja toonud, et on avastanud väga palju huvitavaid keskkondi, mille kaudu õppeülesandeid edastada ja õpilastega kontaktis olla. Imestatakse iseenda õppimisvõimekuse üle. Kiidetakse kolleege, kes on nõuga abistanud. Kiidetakse lapsevanemaid, kes on koostöises, mõistvad, toetavad ja abivalmid.

Jah, õppetöö toimib ka distantsilt ja nii mõnigi seni lahendust otsinud probleem on nüüd ise paika loksunud.

Aitäh, armsad kikikad! Aitäh, armsad lapsevanemad! Olen teie kõigi üle väga uhke.

Päriskohtumiseni koolis!

Anu Vau
Kiviõli I Keskkooli direktor

Eriolukorra mõjust Kiviõli Linnaraamatukogus

Raamatukogu jäi suletuks 14. märtsist ja kuna me pidime sügisel hakama inventuuri tegema, siis polnud muud, kui asuda seda nüüd läbi viima – koroonaviirus lihtsalt pani meid fakti ette.

Paar esimest päeva korrastasime fondi ning 19. märtsil alustasime ja seekord lihtsalt füüsilisel tassime raamatuid arvutite juurde, sest pihu võõtkoodilugejat polnud nii äkki kusagilt võtta. Esimesed päevad läksid päris ladusalt, aga mida edasi, seda raskemalt – raamatuid oli ju pea 33 000. Viimased neli päeva tegime järelkontrolli. Nüüd on inventuuriga ühel pool ja võib nentida, et oli nii entusiasmi kui ärevust (viirus ju!).

13. aprillist olime valmis kontaktivabaks osaliseks laenutuseks. Helistame lugejatele, lepime kokku kellaaaja ja paneme raamatupaki valmis. Tahame vähemalt osade lugemisnälga kustutada. Eelnev vastukaja on küll väga positiivne ning loodame, et asi ka päriselt sujub.

Urve Eskor
raamatukogu juhataja

Kiviõli kunstide kooli õpetaja distantseerumisaja mõtteid

Olen poole kohaga Kiviõli Kunstide Koolis kitarrin ning mandoliiniõpetaja ning teise poolega lõpetamas Viljandi kultuuriakadeemias muusika eriala. Siinkohal mainin, et juba paar kuud enne karantiini (kui koolis enamik asjadega jõudsin ühele poole) oli mul vaba aega üsnagi palju. Sellest tulenevalt mõtlesin juba siis, et kuidas efektiivselt igat hetke ära kasutada ja olla võimalikult produktiivne. Jõudsin kuu aega regulaarsemalt sporti teha, muutsin pillimängu süsteemsemaks ning otsisin õpilastele uut repertuaari. Ja siis ta saabus – 12nda märtsi valitsuse otsus, et kõik koolimajad suletakse ning jätkub distantsõppe. Esimesed

päevad olin tõesti väga õnnelik, lõppesid esmaspäevased pikad autosõidud Viljandisse, kolmapäevased tagasi koju ning vaba aega tuli veelgi rohkem juurde. Tundus, justkui koolivaheaeg oleks alanud.

Pärast esimest nädalat mõistsin, et kõik, mis esialgu ilus ja hubane tundus, päris seda ikkagi ei olnud. Õpilastele tööülesannete jagamine ning videode tegemine on küll oluliselt lihtsam päris kontakttunnist, kuid vigadele tähelepanu pööramine ning üldine loo omandamise kiirus jääb võrreldes varasemaga aeglasemaks. Täitsa mõistetav on see ka laste enda seisukohast, kel oma toas erinevaid õppeaineid õppides, hobiidega tegeledes ning üldist vaba aega sisustades ei ole

praktiliselt mingit keskkonna vahetust.

Mida nädal edasi, seda rohkem tunnen ka ise puudust sotsiaalsusest ning keskkonna vahetusest, ausalt öeldes poleks ma varem ettegi kujutanud, et Kiviõli Rimis poeskäik tundub olema midagi erilist – saan oma ilusad teksapüksid jalas ning kummikindad käes ennast üpriski teistsugusena kui kodus tunda. Nädalapäevadel pole peale esmaspäevase EnsV seriaali mingit vahet ning kui see läbi peaks saama, siis ilmselt kaotab ka seinal tiksvu kell igasuguse eesmärgi.

Õnneks on kevad ilus aeg, päevad on pikad ning oma majas jõeääres elamisel on pigem siis-

ki meeli rahustav toime. Küllap on see väike elumuudatus millegi suure algus, mis paneb meid piisajadest rohkem rõõmu tundma ning muudab varasemalt olulised asjad täiesti mõttetuteks.

Ma ei saanud kunagi lapsepõlves aru, miks vanavanaema saatis kõikidele pereliikmetele telefoniga rääkides tervisi – keegi ei olnud ju haige ja ausalt öeldes oleksin šokolaadiga palju paremini rahule jäänud. Nüüd aga ringi vaadates mõistan selle sõna tähtsust.

Sten Aamer
Kiviõli Kunstide Kooli õpetaja

Neljas nädal distantsõpet Maidla Koolis

Kuna lapsi koolis ja lasteaias ei ole, elamegi teistsugust koolielu.

Distsantsõppe perioodil elavad õpilased, õpetajad ja lapsevanemad oma igapäevaelu praegu kindlasti rohkem erinevate ekraanide taga ning suhtlemine on kolitud virtuaalmaailma. E-õppe algus ehk oligi uudne ning teistsugune, kuid keda tuleb ajada tavaõppe ajal taga, seda tuleb teha ka kahjuks nüüd.

On väga tublisid tüdrukuid-poisese, kes on ülikohusetundlikud ning pöörduvad abi saamiseks õpetajate poole. Nüüdseks aga märkan tühimust ning nii mõnigi sooviks juba kooli tulla, et kohapeal sõprade ja ka õpetajatega suhelda. Tahaks süüa koolitoitu – lähed mõisakooli sööklasse ning soe toit aurab laual. Mis siin salata, eks seda toiduga pirtsutamist on nii koolis kui ka lasteaias. Tegelikult milline mugavus!

Kas mõistame seda nüüd paremini ning oskame üksteist hinnata ning toetada?

E-õppe läbiviimiseks tuleb soo-

vitusi üksteisest ja aknast – eks igaüks valib endale sobivaima. Esialgu lugesin isegi kõik läbi, kuid nüüd viskan vaid pilgu peale ning mõistan, et lõpuks tuleb ikka ise hakkama saada!

Õpetajatelt saan tagasisidet, korraldame veebipõhiseid koosolekuid ning jagame üksteisega edusamme ning murekohti.

Isegi vaatan, et kodus aina keedan ja pesen lõputult toidunõusid, kooli tulen teksapükste ja T-särgiga. Uskumatu! Ausalt öeldes tahaksin ka ise juba sellist tavalist koolielu. Hetkel vaatan dokumente üle, sest koolis toimub teenistlik järelevalve. Haridus- ja Teadusministeeriumi põhjalik haldusjärelevalve toimus 2018. aastal. Minu hea endine ülikooli õppejõud Paul Lääne ütles, et kontrollidel vaja ometi pärlid üle vaadata!

Meelike Abroi
Maidla Kooli direktor

Kõik on võimalik ka distantsõppes

Ka käsitöötund on distantsõppes tehtav. Tuleb vaid kasutada digilahendusi ja nutikust. Maidla Kooli lapsed valmistasid Youtube'i vahendusel jäneseid.

Distsantsõpe ja pilguheit õpetaja tööpäeva

13 ja reede ja valitsus kuulutas välja eriolukorra seoses koroonaviirusega. Esialgu kaugena tundunud pandeemia oli ka meile jõudnud. Elu pandi pausile. Esialgu 1. maini ja see tundus sel hetkel ikka väga kauge aeg. Tunnis tehtud küsitlus näitas, et vähemalt mingi nutiseade on igal noorel. Iseasi kas seda seadet tuleb õe ehk vennaga jagada.

Nädalavahetus jäi harjumiseks. Pole just palju, tuleb tunnistada. Hakkasin loendama: internet – on, arvuti – on, terve mõistus – peaks olema, kogemused – on, hakkamasaamine – äkki saab, hirm – ei ole, õpilased – on, kolleegid ja nende toetus – on. Rohkemaks ettekujutust ei jagunud. Olen olnud õpetaja päris pikka aega, aga sellist töökorraldust ei osanud uneski ette näha. Ja küsimusi keerles peas samuti omajagu – alates töö organiseerimisest, ülesannetest, hindamisest, suhtlemisest kuni selleni, et kuidas siis ikka aidata kui noor hakkama ei saa. Ja mis saab edasi?

Esimene nädal oli rõõmus elevus. Olukord oli uudne ja ettekujutused tööde mahust, laste võimetest üksi hakkama saada, arvuti mõjust silmadele (ja kehale), kodus püsimise mõjust vaimule, õpetaja rollist uues olukorras oli suhteliselt tagasihoidlik. Süsteemide üheaegne sisselülitamine jooksutas kokku

Stuudiumi (õppeinfo vahetamise keskkond kodu ja kooli vahel – toim) ja e-kooli, aga õnneks on tänapäeval keskkondi suhtlemiseks palju. Kolleeg Mariliis oli jaganud mulle Facebookis kutset õpetajaid koondavasse kogukonda „Koduõpe tehnoloogia abil“. Sättisin siis end arvuti ette nagu koolis – kell 8.00. Ja kuna tunniplaanis tunde sel päeval täpselt üks, siis kirjutasin ilusa distantsülesande tunnikirjeldusse ja jäin ootama vastuseid. Google Drive (pilvepõhine failide salvestamise ja sünkroniseerimise teenus – toim) kausta olin valinud vastuste jaoks – link oli välgene. Nii tuli enne muuta lisamis luba kõigile ja alles siis sain hakata töid lugema. Noored olid revideerinud oma koduste varude hulka ning postitasid usinalt oma avastusi tootemärgiste kohta. Vedas temaga. Kadunuks jäi aga oma kolmandik klassi. Kuna internetikeskkonnad väikest matemaatikaõpetaja nimi kuni muret veel ei tundnud. Küllap teevad järele.

Nädala lõpuks selgus tõsiasi, et tegelikult kuhjusid kodutööd noorte jaoks mäekõrgusteks ja kui kohe algusest järele pidama ei suutnud hakata, siis edaspidi orienteeruda oli juba märksa raskem. Ülesannete mahud olid erinevad ning isegi mõistliku pikkusega ülesanne võttis iseseisval pusimisel rohkem aega. Rääkimata üle neti tehtavast

paaristööst või ühiskirjutamisest. Esimese nädala lõpuks hajus uudsus ja motivatsioon kippus miinusmärgi minema. Tekkis põletav küsimus – millal me kooli tagasi saame? Ja kui õpetaja ka seda ei tea, kelle käest tuleks vastust nõutada?

Koroonanaljade tulv internetis pilas WC-paberi kokkuostmise hullust, meedia tsiteeris mõnuga Mart Helme väljaütlemisi teemal, et tegemist on tavalise gripiga ning paanikaks pole põhjust, nakatunute hulk aga kasvas. Kadunud lapsi tuli aga hakata taga otsima. Sai selgeks, et õpetajana pean olema kursis laste telefoninumbritega, Facebooki kontodega, vanemate kontaktidega jms. Kolleegidelt info kogudes adusin, et kui keeruline on 14-15aastase noore jaoks ise hakkamasaamine, abi küsimine ja suhtlemine. Põnevaid küsimusi tuli alates sellest, et mis on meie matemaatikaõpetaja nimi kuni selleni, et mis siis ikka panna õpetajale saadetava kirja pealkirjaks, kuhu saata kodune töö või mida teha kui valmis ei saa. Lihtsam oli neil, kes suhtlemist ei pelga. Need, kes tunnis harjunud vaikima ehk siis kapuutsi varju oma kõrvaklappe peitma, läks raskeks. Väga raskeks. Iga päevaga lisanduv tööde hulk, kella keeramisest tingitud hilisema ärkamise soov, puudus suhtlemisest, ise oma töö organi-

seerimine, võib olla ka koduse toe puudus ja mugavustsoonist väljaraputamise ärevus koos teadmatusena – seda on vahel kohe liiga palju. Ja siis tahaks pea liiva alla peita ja mitte vastata telefonile, sõnumile, kirjale. Sain lastest täitsa aru. Aga püüame ikka tagasi järjele saada. Alustame nt kehalisest või muusikast või joonistamisest. Rõõm ja kiitus iga väikese sammu eest. Ja kui motivatsioonipall voodi alla veereb, otsime koos.

Kolmanda nädala lõpuks hakkab kujunema süsteem – kus on mugavam materjale jagada, kui palju võiks ülesandeid olla ja kuidas pakkuda valikut, hakkab taanduma hirm videokõnede osas, 1. mai on lähemale tulnud ja koroonanaljad räägivad rohkem sellest, kui oluline on omada koera. Muuseumid, arhiivid, külastatavad, loovülesanded õpetajatelt üle Eesti pakuvad võimalusi õppimist põnevamaks teha. Aga puudu on sõbra õlast, koosolemise sünergia ja väsimus piirangutest teeb oma töö. Nagu ikka on tööd rohkem kui teha jaksad, isegi kui see on virtuaalkeskkonda kolunud.

Tiina Kilumets
Kiviõli I Keskkooli õpetaja ja tema 9ndikud distantsil

Võõrliigid aias? Hoia neid aias!

Eike Vunk
 Keskkonnaameti liigikaitse peaspetsialist

Võõrliigid on Eestis need liigid, kes ilma inimese abita siia ei jõuaks. Invasiivseteks võõrliikideks nimetatakse neid, kes inimese tahtsi või tahtmatult siia sattumise järel hakkavad looduses vohama ja probleeme põhjustama. Sageli võtavad looduses vohavad võõrliigid üle kohalike liikide elupaiku ja mõjuvad nii looduse mitmekesisusele negatiivselt. Invasiivsetest võõrliikidest on koostatud nimekirjad ja neid meil kasvatada ei tohi, ka mitte oma aias.

Eesti siseriiklikusse keelatud liikide nimekirja on kantud 13 taime-liiki, Euroopa Liidu omas on neid 36. Kõikide keelatud liikidega saab tutvuda Keskkonnaameti kodulehel, alljärgnevalt tutvustame mõningaid:

Karuputke võõrliigid – kindlasti kõige tuntumad, riik on nende tõrjega tegelenud juba üle 10 aasta. Riiklik tõrjetöö jätkub ja väga on oodatud maaomanike enda tehtav tõrje. Riiklikust tõrjest ja selle tulemustest saab pikemaalt lugeda Eesti Looduse 2019. aasta märtsinumbrist. Järjekindla tõrje

tulemusel hakkab karuputke meie maastikupildist taanduma.

Pargitadrad – tuntud ka kui konnatatar või kirburohi. Need Ida-Aasiast pärit liigid on jätkuvalt väga populaarsed. Kuna neist on äärmiselt raske vabaneda, põhjustavad nad maaomanikele järjest rohkem probleeme. Kuigi peamiselt kasvatatakse neid aedades, satub neid kahjuks järjest rohkem loodusesse ja seal muudavad nad elupaiku tundmatuseni.

Verev lemmalts – kuulub maailmas kümne kõige invasiivsema taimeliigi hulka ja on plahvatuslikult levima hakanud ka Eestis. Imekaunite õitega taim kahjustab looduslikku mitmekesisust tõsiselt. Inimesele on liik ohutu ja seda on lihtne rohida. Tõrjetegevus peab aga olema järjekindel, et vältida uute seemnete valmimist.

Ameerika kevadvõhk – kasvab niisketes kasvukohtades ja on suur ning dekoratiivne liik. Soomes ja Rootsis veekogude kallastel põhjustab juba suuri probleeme, kasvades tihedate ja väga vastupidavate massidena. Eestis on mõistlik sellist olukorda ennetada ja koduaedades liiki kindlasti mitte kasvatada.

Keelatud võõrliikide tõrje kohustus lasub maaomanikul, seetõttu tuleb igal maaomanikul ja rohenäpül endal olla tähelepanelik ning informeeritud. Riik on võt-

nud enda kanda karuputke võõrliikide ja vähemal määral ka vereva lemmmaltsa tõrje. Uusi võõrliike tuleb aga igal aastal meile juurde ja riigi vahendid nendega tegelemiseks on piiratud. Lisaks keelatud liikidele on veel hulk liike, mis on samuti invasiivsed, kuid pole nimekirjadesse lisatud (nt lupiin, astelpaju, kurdlehine kibuvits). Ka need liigid vajavad tähelepanu, et ei leviks omasoodu.

Kui võõrad taimed püsiksid ainult meie aedades, poleks meil nendega probleeme. Üldjuhul jõuavad aga võõrliigid loodusesse ja seda kahel viisil: taimed kasvavad aiast välja omal jõul või levitavad neid tahtlikult või tahtmatult maaomanikud ise. Viies aiajäätmeid rohimise, harvendamise või välja kaevamise järel näiteks võsa vahele või metsa alla, võivad võõrliigid seal kasvama hakata ja kahjustada nii meie loodust. Aiajäätmeid tuleb kompostida oma aias, muust loodusest eraldatult.

Võõraste taimedega võid endale aeda tuua ka hoopis teistsuguseid nuhtluseid – taimehaiguseid ja kahjureid. Vahest tuntuim kahjur on praegu lusitaania ehk hispaania teetigu, mis on iga aiapidaja õudusunenägu.

Eesti loodus on meie ühine rikkus. Aita seda hoida, ära lase võõrliikidel seda rikkuda.

Pargitatar. Fotod: Eike Vunk

Sossnovski karuputke.

Ameerika kevadvõhk.

Verev lemmalts.

AIAPIDAJA MEELESPEA:

- 🍃 mõtle hoolega, mida oma aeda tood ja istutad! Eriti salakavalad on veeliigid, kuna neid ei ole võimalik veekogudest täielikult eemaldada. Ära too oma aeda keelatud võõrliike;
- 🍃 tõrju keelatud võõrliigid oma aiast ise ja ära vii neid aiast välja, muidu võid neid hoopiski levitada;
- 🍃 igasuguste võõrliikide loodusesse laskmine ja viimine on rangelt keelatud, sest ohustab meie oma loodust. Mis kasvab Sinu aias, hoia oma aias;
- 🍃 mis vohab hästi Sinu peenras ja lämmatab teisi liike, on suur nuhtlus ka väljaspool aeda. Selliste võõrliikide levikut tuleb erilise hoolega piirata;
- 🍃 ÄRA VII AIAPRÜGI LOODUSESSE! Ka aiaprügi on prügi. Komposti see oma aias või käitu vastavalt kohaliku omavalitsuse juhiste ja võimalustele;
- 🍃 kui vajad võõrliigi tõrjeks nõu või soovid invasiivse võõrliigi kasvukohast teatada, kirjuta info@keskkonnaamet.ee;
- 🍃 loe kompostimisest internetist, näiteks annab häid juhiseid www.kompostiljon.ee

SPORT

Foto: Kiviõli Poksiklubi arhiiv

Uudised poksiringist

4.-8. märtsini toimus Riias rahvusvaheline poksiturniir 3rd Riga Ladies Boxing Cup 2020, kus osalesid naissportlased üheksateistkümnest riigist. Eestit esindasid poksijad Narvast, Kiviõlist, Tallinnast ja Maardust. Kiviõli Poksiklubi esindas Eesti meister Diana Gorišnaja (U-19, 51 kg). Esimeses matšid kohtus Diana Ukraina meistriga, pingelises võitluses saavutas võidu Ukraina sportlane. Järgmistel päevadel toimusid sparringud poksijatega Taanist, Valgevenest ja Ukrainast. Turniiril sai meie sportlane hindamatu kogemuse eelseisvateks Euroopa meistrivõistlusteks.

Kahjuks seoses koroonaviiruse pandeemiaga on edasi lükatud Eesti meistrivõistlused vanusekategorias U-15, U-17, mis pidid toimuma Narvas. Samuti on teadmata ajaks edasi lükatud Euroopa meistrivõistlused Montenegros. Käesoleval ajal toimub plaanipärane ettevalmistus Euroopa meistrivõistlusteks.

Vladimir Tšurkin
Treener

Huvi male vastu ei ole kadunud

Käesoleval ajal viibime me kõik kodus, mõtleme välja tegevusi nii endale kui ka lastele. Kes vaatab televiisorit, kes surfab internetis või mängib arvutimänge. Mina tervitan neid, kes sellel raskel ajal on otsustanud tegeleda eneseharimisega, sealhulgas ka malega. Suurepärane spordiala, millega võib tegeleda ükskõik kus ja millal. Rõõmustab see, et maleklubi Lootus liikmete huvi male vastu ei ole kadunud. Muidugi, me tunneme puudust elavast suhtlemisest, on ju palju huvitavam mängida reaalselt kui veebi kaudu, kus puudub ärevus ja rahuldustunne möödunud 5-7tunnisest turniirist. Kõrval ei ole sõpru-vastaseid, kellega jagada rõõme ja muresid. Vaatamata sellele liigume tasapisi edasi, veebis õpime maleteooriat, lahendame ülesandeid ja proovime ka osaleda Tallinna klubi poolt läbi interneti korraldatud turniiridel. Esimesel taolisel turniiril osales 82 maletajat, nende seas ka kuus meie maleklubi noort liiget. Vaatame ja proovime järgi – teinekord osaleme ka suurema koosseisuga. Edasi peab liikuma igas olukorras. Väga kahju, et meie esimese õppeaasta maletajad ei saa omandada maletarkusi täies mahus, kuna nende jaoks toimub suurem osa õppest mänguvormis vahetult koos treeneriga. Kaotatud aega saab olemas raske tasa teha, aga loodame parimat.

Mai keskpaigas ootab meie klubi meeldiv sündmus, nimelt saab meie valla vanim maletaja Nikolai Dunajev 85-aastaseks. Kui paljud sellises väarikas vanuses kaotavad huvi aktiivse elu vastu, siis siin on Nikolai näol elurõõmu, energia ja optimismi ilmekas näide. Ta aitas meil 14 aastat tagasi asutada maleklubi, esindas ja esindab praegugi meie valda kohalikel ja ülevabariigilistel maleturniiridel. Meie ei õnnitle teda enneaegselt, kuid tahaks avaldada talle oma lugupidamist!

Kõiki maletajaid, kes veel ei ole liitunud aktiivsete tegevustega, palume pöörduda treeneri poole, me moodustame eritasemel õppegrupe ning võimaluste piires jätkame õpinguid. Kõik halb möödub kunagi, aga teadmisi ei saa teilt keegi ära võtta, see on meie peamine rikkus. Ärge raisake aega – õppige ja jätkake õpinguid!

Sergey Titov
Maleklubi Lootus treener

Foto: Maleklubi Lootus

Suukool annab nõu: mida teha, et ka laste hambad kriisist tervena välja tuleks

Praeguse eriolukorra tõttu on enamik Eesti lapsi hommikust õhtuni kodus, mistõttu on kindlat päevarežiimi oluliselt raskem hoida. Suukool annab nõu, mida teha selleks, et ka laste hambad kogu maad vaevavast kriisist tervena välja tuleksid.

Suukool on haigekassa ja hambaarstide liidu koostöös sündinud projekt, mis seisab hea selle eest, et Eesti laste hambad oleksid terved. Meie saame nõu anda, kuid tegutseda tuleb lastel ja nende vanematel endil. Hammaste tervena hoidmises pole midagi keerulist, on lihtsad reeglid, mida tasub teada ja järgida. Eriti oluline on kodune ennetustöö praegusel ajal, mil koroonaviiruse levikuohu tõttu ei ole võimalik hambaarsti juures käia, välja arvatud ainult esmaabi saamiseks.

Järgnevalt räägingi nendest reeglitest ja toon välja mõned nipid, mida rakendades teed hammastele head.

TOITU TERVISLIKULT

Võib kõlada kulunult, aga lisaks üldisele tervisele on see ka hammaste tervise seisukohast väga oluline. Tähtis on, et nii lapsed kui ka meie, täiskasvanud, ainult saiatoodetest kõhtu täis ei sööks ja magusaga oma isu ei rikuks. Miks on magus hammastele halb? Nii nagu me ise, saavad ka suus elutsevad mikroobid suhkrust palju energiat, mille tagajärjel toodavad nad pikka aega hapet. See omakorda muudab hambaemaili nõrgemaks. Just seepärast on pulga- ja lutsukommid hammastele kõige kahjulikumad maiustused, kuna suhkur on pikalt suus ja annab mikroobidele jõudu juurde.

Paljud valmistooted, mis on küll näiliselt tervislikud, sisaldavad hulgaliselt peidetud suhkruid. Ka eestlaste seas populaarsed kohukesed, magustatud jogurtid, mahlajeogid jms sisaldavad sama palju suhkrut kui suhkrurikkad magustoidud. Pooleliitrisest karastusjoogis võib lisatud suhkruid

olla kuni 65 grammi ehk 13 teelusikatäit! Kas paneksime 13 teelusikatäit suhkrut vee sisse, segaksime läbi ja jooksisime ära? Ilmselt mitte. Siit algabki teadlikkus ja oskus teha õigeid valikuid.

Seega, ole teadlik ja pea magusaga piiri. Veel enam, ole oma toitumisega lapsele eeskujuks. Võimalusel väldi toitumisesse, jookidesse suhkrut, mee või siirupi lisamist. Väikelaste vanematel soovitan maiustused asendada töötlemata kõõgiviljade, näiteks porgandi, kapsa ja kaalikaga – need aitavad trennida ka lapse suulihaseid. Pea meeles, et imiku- ja väikelapsega on oluline harjumuste ning maitse-eelistuste kujundamise aeg.

JANU KORRAL JOO VETT

Igal ajal joomiseks sobib ainult ilma lisanditeta puhas vesi. Kõiki teisi jooke tarvita söögikorra ajal, sest igasugune muu jook – piim, smuuti, mahl (isegi kodune õuna-, ploomi- või muu mahl, kuhu ei ole lisatud ühtegi grammi suhkrut) – on hammaste jaoks nagu uus söögikord. Kui hambad peavad liiga sagedasti võitlema happerünakuga, ei ole neil piisavalt aega, et suus olevat keskkonda neutraliseerida.

SÖÖGIKORDADE VAHELE PAUSID

Jäta söögikordade vahele kolm tundi pausi. Mikroobid saavad hammaste nõrgestamiseks energiat meie toidust. Selleks, et hambakude saaks oma tugevuse taastada, peabki pidama söögikordade vahel mõnetunnise pausi. Pausi jooksul ei tohiks tarbida midagi muud peale puhta vee. Väikelaste puhul on söögikordade vahel kahe-kolmetunnist pausi raskem pida, aga see on väga oluline. Kui laps soovib sel ajal midagi näksida, siis tulekski talle selgitada, et praegu hambad puhkavad.

PESE HAMBAID

Pese hambaid kaks korda päevas. Seda reeglit teame kõik, kuid teadmised üksi ei piisa, vaid tuleb ka tegutseda. Veel enam, täiskasvanutena saame oma suuhügieeni harjumustega olla lastele eeskujuks. Alates hetkest, mil lapsele esimene piimahammast suhu ilmub, peab hambapesu saama argirutiini loomulikuks osaks. Kontrolli lapse hambapesu kvaliteeti ja pese ühel korral päevas tema hambad üle seni, kuni laps saab kooliealiseks. Alles siis on tema käeline motoorika ja ruumiline mõtlemine piisavalt arenenud, et ta suudab hambad ise

korralikult puhtaks pesta.

Läbi aegade on emad-isad püüdnud väikelapsi hambaid pesema saada keelitamise, meelitamise ja mustkunstitrikkidega. Sujuvamaks ja mõnusamaks hambapesuks soovitan proovida www.suukool.ee lehel leitavaid nippe.

Väga oluline on kinni pidada hambapesurutiinist. Seda ka siis, kui päev on olnud pikk ja väsitav. Mida kindlam on rutiin, seda vähem laps protesteerib. Suukooli kodulehelt saab välja printida ka Suukooli hambakalendri, riputada näiteks vannitoa seinale, et linnuke-sega ära märkida, kui hommikune või õhtune hambapesu on tehtud.

Parim kaaslane hambapesuks on Suukooli hambapesulaul, mille autor ja esitaja on Stig Rästa. Hambapesulaul on nii pikk, kui üks hambapesu olema peab. Oleme saanud tagasisidet, et laulul on tõesti võluvägi ja see on aidanud paljude väikelaste suid hambapesuks avada. Praeguse seisuga on eestikeelset laulu Youtube'is vaadatud juba üle miljoni korra ja statistika näitab, et vaadatavus kasvab hüppeleiselt hommikul ja õhtul. Sellest saame järeldada, et laul täidab oma eesmärgi. Hambapesulaulu noodid on saadaval Suukooli kodulehel ja Facebooki lehel. Hambapesulaul on olemas ka vene ja inglise keeles.

Kuna praeguses eriolukorras veedavad pered palju aega kodus, on see ideaalne aeg nii enda kui ka laste harjumuste üle vaatamiseks ja vajadusel korrigeerimiseks. Kõige tähtsam on teha kahte asja: korralikult hambaid pesta ja toidukordade vahel mitte näksida. Lisaks toidu- osakeste ja hambakatu eemaldamisele aitab korralik hambapesu ära hoida ka muid haigusi, mida viiruste ja bakterite organismi sattumine põhjustada võib.

Raudset tervist ja säravat naeratust!

Kati Vald
hambaarst, Suukooli koordinaator

Prügi põletamise oht tervisele

Tihtiugu põletatakse jäätmeid lõkkes või koduahjus. Suures koguses seguplastide põletamine, seda just madalal temperatuuril, nagu lõkkes ja anumates, seab ohtu sinu ja su naabrite tervise.

Lõke ei ole koht, kus põletada vanu mööbliesemeid, riideid, jala-nõusid, rehve, ehitusjäätmek, värvipurke, kilepakendeid ega muud kasutuks muutunud kraami, vaid neist tuleks vabaneda õigel viisil.

Plastide mittetäielikul põlemisel paiskub õhku lausa mürgikokteil, mis sisaldab ka vähki tekitavaid ühendeid. Näiteks tekivad nii dioksiinid, mis on üks mürgisemaid ühendeid, mida inimene on suuteline tekitama – ja seda just kodusel jäätmepõletusel.

Kui sa ei tea, kuhu oma jäätmed viia, vaata kuhuviia.ee.

Põlemisest tekivad ühendid tõusevad õhku ning langevad taas maapinnale. Seda hingavad sisse nii täiskasvanud, lapsed kui loomad. Mürgiga saavad kaetud ka puud, põõsad ja muud taimed. Koduaias prügi põletades katame ohtlike ainete ka maasikad ning õunad, mida me kõik aiast korjatu-na süüa armastame.

Seega – plastmaterjali kodus (ahjus, kaminas, lõkkes) põletamine korral on tegemist otsese looduse ja inimeste mürgitamisega.

TUHK VÕIB SISALDADA JÄRGMISI RASKMETALLE:

- kaadmium - kopsu- ja maksakahjustused;
- arsen - seedetrakti probleemid, aneemia, neeru- ja maksahaigused, vähk;
- elavhõbe - närvisüsteemi ja neerukahjustused;
- kroom - hingamisteede kahjustused, vähk.

SOBIMATUTE JÄÄTMETE LÖKKES PÕLETAMISEL TEKIVATE ÜHENDITE VÕIMALIKUD MÕJUD TERVISELE:

- polütsükliilised aromaatsed süsivesikud (PAH) - vähk;
- dioksiinid ja furaanid - immuun- ja hormoonisüsteemi häired, vähk;
- benseen - leukeemia;
- formaaldehüüd - silmade, nina ja kurgu ärritaja, hingamisvaegused, nahalööve, vähk;
- peenend osakesed - hingamishäired, kardiovaskulaarsed häired, südameinfarkt;
- polüaromaatsed süsivesinikud - vähk;
- vesinikkloriid - söövitava toimega silmadele, nahale ja limaskestadele, hingamisteede ärritus ja krooniline bronhiit;
- vesiniktsüaniid - närvi-, hingamisteede-, kardiovaskulaarne- ja kilpnäärme häired;
- süsinikmonoksiid - vähendab hapniku transporti veres.

LVL

Allikas: Keskkonnaministeerium
<https://www.envir.ee/et/lokkes-prugi-poletamise-oht-tervisele>

Eesti Keskkonnauuringute Keskus on uurinud, millised saasteained tekivad kodusel prügi põletamisel. Iga saasteaine juures on selgitatud, milliste tervisehäda- ained seostuvad. Väga raske on sel-

geks teha põhjuslikku seost mingi konkreetse ohtliku aine keskkonnas madalal tasemel esinemise ja tervisehäire vahel, kuna organism on elu jooksul vastuvõtlikud korraga paljudele kemikaalidele.

Sageli võib minna aastaid, enne kui haigusnäht ilmnevad. Mõnel juhul võivad mõjud avalduda alles järgmistel põlvkondadel.

Ülevabariigiline puukäsitöökonkurss

Ülevabariigiline puukäsitöökonkurss toimus juba neljandat korda. Seekordse puukäsitöökonkursi teemaks oli ummiknõu ehk ühetüvetünn.

Konkursi tingimused: ummik peab olema valmistatud käitsi ilma elektriliste tööriistadeta. Konkursi eesmärk on väärtustada meie esisade puutööoskust ning rahvakunsti. Üha enam tõrjuvad kaasaegsed tehnoloogiad igapäevaelust välja puukäsitöö. Kogu

masstoodang valmib CNC-pinkide ja robotite abil. Kaob toote individuaalsus ja hing. S e l l e k s , et paremini tööpink juhtida, tuleb t u n d a t ö ö d e l d a v a t materjali.

Fotod: Aleksander Ragni

Ainult puidu käsitöötlemisel saab õppida tundma materjali, kuidas sellele läheneda, millest alustada, mida võib sellest valmistada, et rõhutada puidu ilu. Viimasel ajal tarbijaid üha rohkem huvitab individuaalne käsitöö.

Traditsiooniliselt osalevad Kiviõli Vene Kooli õpilased konkursil, mille korraldajateks on Heidi Solo ja Marget Miller Maalehe nõuandelisa Targu Talita ja Eesti Kultuurikapitali toetusel.

Näituse pidulik avamine pidi

toimuma

20.03.2020. aastal Riigimetsa Majandamise Keskuse aatriumis. Kahjuks riigis kehtestatud eriolukorra tõttu on näituse avamine edasi lükatud asjaolude selginemiseni.

Konkursil osales 19 täiskasva-

nut ja 58 kooliõpilast üle Eesti, kokku oli konkursile esitatud 77 tööd.

Meie kooli poolt oli konkursile esitatud kakskümmend 4.-9. klasside õpilaste tööd.

Konkursi žürii, kuhu kuulusid tuntud Eesti puukäsitöömeistrid, märkis ära õpilaste tööde mitmekesisuse ja kõrge taseme.

Meeldiv on tõdeda, et kolmanda koha konkursil saavutas Kiviõli Vene Kooli 8. klassi õpilane Artur Matskevits. Konkursi esimese, teise ja kolmanda koha tööde autorid saavad ka rahalise preemia Eesti Kultuurikapitali poolt.

Tahaks märkida ära ka konkursi komisjoni otsuse autasustada Kiviõli Vene kooli huviringi „MasterOK“ erilise panuse eest rahvusliku käsitöö edendamiseks.

Aleksander Ragni
Kiviõli Vene Kooli tehnoloogia õpetaja

Keskkonnaministeerium otsib taas keskkonnakäppasid

Keskkonnaministeerium kutsub kõiki haridusasutusi ja keskkonnahariduse organisatsioone osalema Keskkonnakäppa konkursil, mis tunnustab keskkonnasõbralikku haridustegevust. Konkursile sobivad esitamiseks kõik algatused, mis aitavad kujundada inimesi keskkonnasõbralikumaks ja –teadlikumaks ning mis muudavad meie ümbrust paremaks. Oodatud on projektid, mis on uudsed, ressursisäästlikud ning avaldavad head mõju keskkonnale ja kasvatavad osalejate keskkonnateadlikkust.

Keskkonnakäppa konkursile saab kandideerida 13. aprillist 10. maini. Laureaadid selgitab žürii ja lisaks saavad kõik inimesed valida oma lemmiku 18.–31. maini kestval rahvahääletusel.

Kokku on konkursil viis kandideerimise rühma: lasteaed, õpilasrühm/klass, õpetaja, kool ning keskkonnaharidust pakkuv organisatsioon. Kandideerida saab kategooriates Tubli tegutseja, Tark tarbija, Õnnelik õpe, Kogukonna kaasamine ja Innukas innovaator. Viimane on eriauhind, mis antakse tegevuste eest, mille käigus on leitud uudseid/leidlikke lahendusi

Foto: Viktor Burkvski

keskkonnateemade käsitlemisel, olgu selleks põiming erinevate ainevaldkondade vahel, keskkonnasõbralikkust edendavad uuringud, vaatlused, leiutised, kampaaniad, koostöö lastevanemate ja ettevõtetega jms.

Kandidaate saab esitada 10. mai südaööni, ankeet asub konkursi kodulehel [nustused.ee/et/keskkonnakapp. Keskkonnakäppa veebilehelt leiab lisainfo ka kandideerimistingimuste kohta. Esita oma kandidatuur või soovita meile tublisid tegijaid oma kogukonnast!](https://keskkonnatun-</p>
</div>
<div data-bbox=)

2014. aastast korraldatavat konkursi viis esimesel kahel aastal läbi Keskkonnaamet ning seda Euroopa sotsiaalfondi programmi

„Keskkonnahariduse arendamine“ toel. 2016. aastast korraldab konkursi Keskkonnaministeerium. Viie aastaga on konkursile esitatud keskmiselt 115 projekti aastas ning kokku on välja antud 148 tunnustust ehk keskkonnakäppa.

Keskkonnaministeerium

Jälgi kevade saabumist oma koduaias

Kevad on käes ja eriolukorrale vaatamata veedavad paljud pered aega populaarsetel matkaradadel ja looduskau-nites paikades. Praegu on aga on hoopis igapäev koduõu parim paik, kus ohutult värskes õhus viibida ja loodusest rõõmu tunda.

Ornitoloogiaühing soovitab kõigil kodus viibijatel pöörata sel kevadel rohkem tähelepanu oma koduaia loodusele ja tehtud vaatlused kirja panna suvisesse aialinnupäevikusse.

Lehel www.eoy.ee/aed saab iga pere luua endale veebipäeviku aias tehtud loodusvaatluste kirja-panekuks. Päevikusse saab üles märkida koduaias märgatud linnud ja teised loomad, välja ilmunud putukad ja õitsemise puhkenud taimed. Päeviku täitmiseks piisab, kui vaadelda linde kasvõi aknast ning teha korra päevas tiir aias või kortermaja hoovis. Täpsemalt saab suvise aialinnupäeviku pidamisest lugeda www.eoy.ee/aed/

kuidas-osaleda.

Talletatud loodusvaatlused on olulised ka teadlastele, kuna nii saab jälgida muutusi lindude pesit-susedukuses ning lindude ja teiste loomade levikus, samuti fenoloogilisi muutusi kliima soojenemise tõttu. Näiteks aias pesitsevate kuldnoka, suitsupääsukese ja linnavästriku käekäigu kohta saabki parimaid andmeid koguda just aialinnupäevikupidajate kaasabil.

Praegu on viimane aeg paigaldada aeda pesakastid kuldnokkadele, tihastele ja linnavästriku. Aprilli lõpus tuleks pesakastid üles panna must-kärbsenäpile, hall-kärbsenäpile ja piiritajatele. Pesakasti valmistamise ja paigaldamise juhendid leiab ornitoloogiaühingu veebilehelt.

Suvine aialinnupäevik on Eesti suuruselt teine harrastusteaduse algatus, mis sai alguse 2014. aastal. Projektis osaleb tuhat loodushuvilist üle Eesti, kes sisestavad päevikutesse üle 27 000 vaatluse

aastas. Algatust veab Eesti Ornitoloogiaühing, toetab Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Lisainfo: Meelis Uustal, Suvise aialinnupäeviku koordinaator, Ees-

ti Ornitoloogiaühing, aed@eoy.ee, www.eoy.ee/aed

LVL

MÕNE REAGA

Vaata vana akent! 23. mai – üle-eestiline akende restaureerimise päev

Nagu eelmisel aastal, nii ka tänava on Eesti Vabaõhumuuseumi maaarhitektuuri keskus koos Muinsuskaitseametiga korraldama kampaaniat „Vaata vana akent!“.

Tänavu tuleb aga kõik teisiti. Teistsugune on ju olnud sellel kevadel kogu meie elu. Kui veel paar kuud tagasi kutsusime kogukondi talgute korras oma vanu aknaid restaureerima, siis nüüd kolime turvaliselt veebi. Nüüd näitavad kogenud meistrid aknarestaureerimist puudutavaid võtteid ja nippe läbi arvutiekraani ehk viime meistri igasse Eestima kodusse!

Meie kampaaniategevuste põhirõhk on suunatud laupäevale, 23. mail. Teeme oma fookuspäeva ülekanDED kommenteeritavaks nii, et kohe saab ka küsimusi esitada. Teavituskanalik saab meie Facebooki leht <https://www.facebook.com/vaatavanaakent>, kust leiab vähemalt nädal varem ka täpse ajakava. Alustame selle tegusa päevaga kell 12.

Ehkki olulisemad tegevused toimuvad 23. mail, oleme oma näpunäidete jagamisega alustanud varakult. Nii võib juba praegu leida Facebookist samm-sammult tegevusi oma akna hooldamiseks ja taastamiseks alates selle uurimisest, kahjustuste märkamisest, klaaside ja värvi eemaldamisest jne.

Tasub kõrva taha panna, et igasugune puitaken vajab hoolt, ka päris uus. Meie juhime oma kampaaniaga tähelepanu aga pigem neile vanadele akendele, mis meie kodudele veel ilmet andmas. Kindlasti tekib suuremal osal lugejatest küsimus, et mis me neist akendest siis vaata-me. Aknad, mis on paraku ühed kõnekamad detailid hoone juures üldse, jutustavad meile nii hoone kunagisest ehitajast kui ka praegusest omanikust. Ilus aken on proportsioonis kogu hoonega, funktsionaalne ja hästi hooldatud.

Kunagi osavate meistrite poolt valmistatud tiheda ruudu- ja rom-bijaotusega aknaid on õnneks säilinud veel näiteks üsnagi paljudel verandadel. Nende säilimise on aga taganud meistri poolt õige puidu valik ja edaspidi järjekindel hooldus majaomaniku poolt. Praegustel omanikel pole ka põhjust olnud neid kaasaegsemate vastu välja vahetada, sest verandade puhul on tegu eelkõige ruumidega, kus pole ka lugu, kui aknad kuskilt pisut tuult läbi lasevad.

Kuidas saab algatatud kampaaniale kaasa lüüa juba täna? EVMi maaarhitektuuri keskus ootab pilte nii restaureeritud kui veel restaureerimata vanadest akendest, eriti õpetlik on selline enne-ja-nüüd stiilis fotovalik, aga põnevad oleks ka ideed, mida teha vanade akendega, kui neid tõesti enam oma algses paigas ja funktsioonis kasutada ei saa. On need siis põnevad kasvuhooned või mängumajad, aga miks ka mitte aiapaviljonid või koguni mugandatud mööbliesemeteks.

Kui lugejail on pilte sellistest akendest, siis palun saatke need koos selgitusega meilile elo@evm.ee. Kui ei soovi, ei ole vaja anda täpset aadressi, aga küla või linna täpsusega võiks need andmed ikka olla. Ja palume loomulikult lisada fotograafi nime ning võimalusel ka pildistamise aasta.

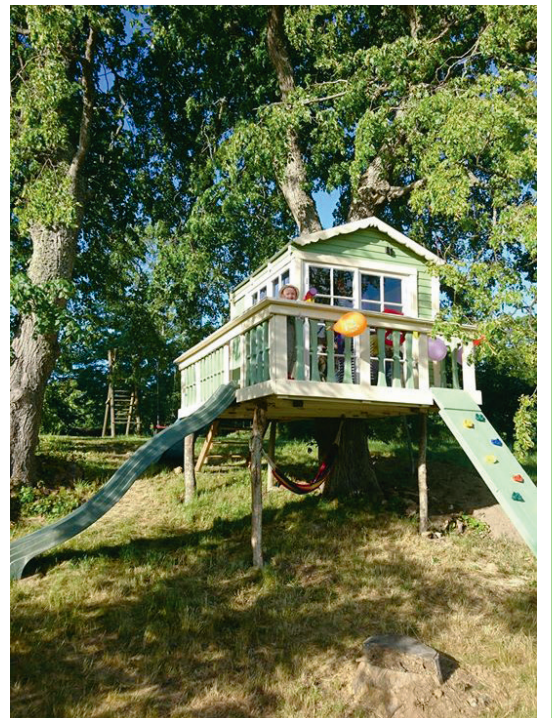
Kasutame neid fotosid peamiselt oma artiklites, sotsiaalmeediapostitustes, aga miks mitte ka uurimistöödes ja pole välistatud, et neist võiks valmida ka näitus.

Aknapäeva sündmustega hoiame kõiki huvilisi kursis ka Eesti Vabaõhumuuseumi maaarhitektuuri keskuse uue kodulehe <https://www.maaarhitektuur.ee/> kaudu.

Hoi a vana akent!

Elo Lutsepp

SA Eesti Vabaõhumuuseum
Maaarhitektuuri keskuse projektide peaspetsialist

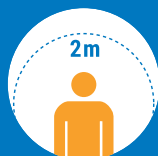

Idee kuidas vanadele akendele uus elu anda. Fotod: Vaata Vana Akent Facebooki leht

Lihtsad poeskäigu reeglid, mis kaitsevad sind ja teisi

Haigena või haigustunnustega ei ole poe külastamine lubatud

Hoia vähemalt kahemeetrist vahemaad teiste külaliste ja kaupluse töötajatega

Külasta poodi üksi ja osta toid kogu perele

Mõttele eelnevalt ostud läbi, et poeskäik kulgeks kiiresti

Desinfitseeri või pese käsi enne ja pärast poeskäiku

Ära muretse, kaupa jagub kõigile

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

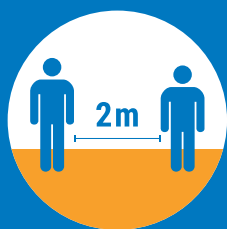

TERVISEAMET

kriis.ee

Ka looduses kehtib koroonaviiruse vastu võitlemise valem

2+2

Kodust väljas liikudes hoia teistest inimestest vähemalt **KAHE** meetri kaugusele.

Kodust väljas liigu üksi, vajadusel **KAHE** kaupa või perekonnaga. Sellest suuremad kogunemised on keelatud.

Otsi jalutamiseks või sportimiseks koht, kus on vähe inimesi.
Kui lähedalasuvast parklas on üle 10 auto, vali teine koht.

Ära jäta taskurätikuid, joogitopse või muud prahti avalikku kohta vedelema.
Hooli keskkonnast ja teiste tervisest!

Haigena püsi kodus!

Kaitse ka looduses liikudes end ja oma lähedasi!

VABARIIGI VALITSUS

1247 kriis.ee

Hambaravihüvitist kasutas mullu üle veerand miljoni inimese

2019. aastal tasus haigekassa 263 650 täiskasvanud inimese hambaravihüvitise eest üle 13,4 miljoni euro. Sagedasem hambarastide külastatavus, hea ennetustöö ja hambaravihüvitis on aidanud paljudel pöörduda kontrolli ja alustada vajadusel raviga.

Haigekassa andmetel kasutas 40 eurost hambaravihüvitist üle 145 000 inimese. 85 eurost hüvitist, mis on mõeldud suurenenud hambaravi vajadusega inimestele, kasutasid kõige aktiivsemalt pensionärid (üle 108 000 inimese) ja rasedad (8200 inimest).

Hambaarstivisiitide kui ka hüvitist kasutanud inimeste arv kasvab iga aastaga. Kui 2018. aastal kasutas täiskasvanute hambaravihüvitist 223 600 inimest, siis mullu kasutas hüvitist 40 000 inimest rohkem.

Nii sotsiaalministeerium kui ka

haigekassa peavad vajalikuks hüvitist tõsta ja vähendada inimeste omaosalust, mis tagaks hambaravi senisest parema kättesaadavuse. Sotsiaalministeerium on teinud valitsusele ettepanekud hüvitise piirmäära edaspidi veelgi tõsta ning omaosalusmäära vähendada.

Kõik ravikindlustusega täiskasvanud saavad kord aastas kasutada hüvitist haigekassaga lepingu sõlminud hambaarsti juures. Täiskasvanute hambaravihüvitist pakuvad üle 330 hambaravikabineti üle Eesti. Kõik hambaravi partnerid leiab haigekassa kaardilt.

Haigekassa tuletab kõikidele lapsevanematele meelde, et hambaarsti juurde minnes tasub lapsed kaasa võtta, sest neile on hambaravi tasuta ja hea suutervis saab alguse just lapseas!

Soodustuse summa arvestatakse raviarvelt maha kohe maks-

mise hetkel. Hüvitise suurus ja jääki saab kontrollida riigiportaalist www.eesti.ee teenuse alt „Hambaravi- ja proteesiteenuste info“.

LVL
Allikas: Eesti Haigekassa

PANE TÄHELE!

Ravikindlustatud täiskasvanutele kehtib 40-eurone hambaravihüvitis. Rasedad, alla üheaastase lapse emad, pensionärid, osalise või puuduva töövõimega inimesed ning suurenenud ravivajadusega inimesed saavad aastas 85 eurot hüvitist.

Hüvitis kehtib esmavajalikele hambaraviteenustele nagu näiteks juureravi, tuimestus, hamba eemaldamine, täidise paigaldamine, röntgen jmt.

mes nõuandeteenistus
www.pikk.ee

Pindalatoetuste ja MAK loomatoetuste taotlemisel e-PRIAS juhendab Ida-Virumaal

•Konsulent Kaie Ilves

Juhendamine toimub ainult eelregistreerimise alusel
4.maist -15. juunini 2020 a. aadressil Lüganeuse alevik,
Kiviõli tee 8
56 927 554; kaieilves@gmail.com

Juhendamine on 2 tundi tasuta, kaasa ID-kaart ja kehtivad koodid.

Palume juhendamise aeg varakult broneerida soovitatavalt telefoni teel.

Õnnitleme eakaid juubilare ja sünnipäevalapsi!

99

Hildegard Kruus 1.04

92

Ilse Källo 11.04
Amalia Golembevskaja 19.04
Aleksandra Tsarjova 29.04

90

Viktor Kappinen 3.04
Karin Suurmaa 5.04
Leida Männi 18.04
Liudmila Buydina 19.04

85

Ranate Eensalu 23.04
Heldur Lipp 30.04

80

Ivan Vesiko 01.04
Nikolai Kotov 06.04
Anatoli Tarassov 10.04
Vaike Kippar 23.04

75

Ants Trell 4.04
Anna Lugaskova 10.04
Valve Tarum 19.04
Hans-Bertus Dirks 25.04
Ljubomira Subbotkina 26.04

Lüganeuse valla kodanikel, kelle läheneb juubel (75, 80, 85, alates 90nest iga aasta) ja kes ei soovi avalikku õnnitlemist, tuleb sellest teatada hiljemalt sünnipäevakuu alguses vallavalitsuse avalike suhete spetsialisti telefonil 332 5840 või e-posti aadressil viivian.pall@lyganuse.ee.